

tečný v tomto případě nabízený důkaz o tom, že druhý žalovaný prováděl veškeré obchody a činil objednávky za prvou žalovanou, obzvláště také proto, že bylo prvním soudem zjištěno, že tato ani dodatečně objednávku vajec manželem učiněnou neschválila a jej k ní nezmocnila.

Čís. 12370.

Řízení o námitkách proti platebnímu příkazu (mandátu) podle § 548 c. ř. s., neslouží k přezkumu otázky, zda jsou tu formální předpoklady pro jeho vydání, nýbrž zda obstojí hmotně. Lze zrušit platební příkaz i s obmezením, že se žaloba zamítá jen na ten čas.

Nezáleží na tom, že zažalované úrokové splátky dospěly před vynešením rozsudku prvé stolice, když nárok toho času nemohl býti přisouzen z jiných důvodů.

Nedoplatek kupní ceny nepozbyl této své povahy tím, že prodatel ho neobdržel, že byl knihovně zajištěn na prodaných nemovitostech a že se ho kupitel zavázal úrokovatí.

Zavázal-li se prodatel kupiteli, že se postará o výmaz poznámky záboru do určité doby ode dne podpisu smlouvy a převzal-li podle stavu věci i závazek postarati se o výmaz nepřevzatých závazků, nemůže se domáhati prodatel na kupiteli zaplacení (zbytku) kupní ceny, dokud nebyla vymazána poznámka záboru a zaveden knihovní pořádek a vzhledem k nepříznivým majetkovým poměrům prodatele se musí státi i odbřemenění předem. V takovém případě jest nedostatek nabídky vzájemného plnění důvodem pro zamítnutí žaloby (o zaplacení nedoplatku kupní ceny) pro tentokráte.

(Rozh. ze dne 17. února 1933, Rv I 1422/31.)

Žalovaný koupil od žalobkyně velkostatek a zavázal se, že bude platiti žalobkyni ze zbytku kupní ceny 900.000 Kč půlletně 6% úrok a z úroku včas nezaplaceného 6% úrok z prodlení. Tvrdíc, že žalovaný nezapravit ještě ani jednu splátku, vymohla si žalobkyně platební příkaz na zaplacení úrokových splátek celkem 243.000 Kč. Žalovaný namítl, že úrokové splátky nejsou dosud dospělé, ježto nedoplatek kupní ceny náležel žalobkyni podle tržové smlouvy, podle níž žalobkyně převzala proti žalovanému závazky jako protiplnění, jímž až dosud nedostála. Procesní soud prvé stolice platební příkaz zrušil a žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody. Nárok žalobkyně na zaplacení zažalovaných úroků od 8. června 1926 v celkové částce 243.000 Kč s úroky z prodlení ze zbytku kupní ceny 900.000 Kč za tři čtvrtiny velkostatku, jest odůvodněn tržovou smlouvou ze dne 8. června 1926. K námitce promlčení úroků starších tří let uplatňované žalovaným teprve při ústním jednání dne 4. listopadu 1930 nelze přihlížeti, poněvadž platební příkaz v rozkazním řízení ze dne 20. června 1930, kterým bylo žalovanému přikázáno zaplacení zažalovaných úroků, byl mu doručen

dne 28. června 1930 a námitky podané po uplynutí čtrnáctidenní lhůty po doručení platebního rozkazu (§ 550 druhý odstavec c. ř. s.) jest podle § 552 druhý odstavec c. ř. s. bez jednání zamítnouti. Žalovaný tvrdí, že žalobkyně nemůže se na něm domáhati placení úroků z nedoplatku kupní ceny dříve, dokud sama svým závazkům ze smlouvy nedostála. Žalobkyně sice v trhově smlouvě ze dne 8. června 1926 nepřevzala výslovně povinnost k výmazu nepřevzatých knihovních dluhů, jest však přirozeno, že jest povinna postarati se o výmaz těchto dluhů; neboť žalovaný převzal na srážku z kupní ceny jen zaplacení části pohledávky československého eráru 200.000 Kč a pohledávky družstevní banky 500.000 Kč; žalobkyně také svou depurační povinnost uznává, přes to se však nepostarala dosud o výmaz nepřevzatých knihovních dluhů v celkové výši 578.899 Kč. V písemné smlouvě není uvedena lhůta, do které má býti depurace provedena, zástupce žalobkyně však prohlásil při jednání o modalitách smlouvy a o předložení velkostatku, že může provést depuraci do šesti neděl; strany tedy měly na mysli, že depurace bude provedena v dohledné době. Mimo to na nemovitostech zapsaných ve vložce čis. 38 dosud jest vloženo právo vlastnické na polovici nemovitosti Ottu N-ovi, jakkoliv žalobkyně prodala žalovanému tři čtvrtiny těchto nemovitostí; ze smlouvy ze dne 8. června 1926 nijak neplyne, že není povinností žalobkyně postarati se o zavedení knihovního pořádku v tomto směru. Konečně nebyl žalobkyní proveden výmaz poznámky záboru ohledně rustikálií, jakkoliv se smlouvou zavázala, že se postará o výmaz této poznámky nejdéle do tří měsíců po podpisu smlouvy. Žalobkyně nesplnila tedy své smluvní povinnosti tím, že dosud neodevzdala žalovanému čtvrtinu nemovitosti ve vložce čis. 38, že mu sice odevzdala ostatní nemovitosti, avšak zatížené nepřevzatými dluhy, a neopatřila zrušení záboru u rustikálií. Žalobkyně nesplnila své smluvní závazky, ač ode dne uzavření smlouvy uplynuly již více než čtyry roky, a ač se soudním smírem ze dne 26. února 1929 zavázala k výmazu hypotekárních dluhů a ke knihovnímu převodu vlastnického práva ke čtvrtině nemovitostí ve vložce čis. 38 poz. knihy na žalovaného do 28. února 1930 a ač tento nárok žalovaného byl na ní exekučně vymáhán; naopak podala ještě opoziční žalobu. Z těchto okolností jest dovoditi, že žalobkyně není hotova své smluvní závazky splniti. Na prodaných nemovitostech jest sice zajištěn pro žalobkyni nedoplatek z kupní ceny v částce 900.000 Kč, naproti tomu však ručí žalovaný jako vlastník hypoteky za dluhy žalobkyně dosud knihovně nevyřazené ve výši 578.899 Kč 35 h vedle úroků ve značné výši, takže, kdyby byl žalovaný nucen platiti žalobkyni úroky z nedoplatků kupní ceny, kdežto žalobkyně nepřevzatých dluhů by neplatila, mohlo by se státi, že nedoplatek kupní ceny by byl vyčerpán, zejména, ana v nedoplatku tom jest zahrnuta i kupní cena za čtvrtinu lihovaru, jehož vlastnictví žalobkyně žalovanému dosud neopatřila, nehledíc ani k tomu, že žalovaný uplatňuje proti žalobkyni nároky z náhrady škody ve výši 650.716 Kč 67 h následkem nesplnění jejích smluvních závazků a není jisto, zdali a které z těchto nároků budou uznány. Žalovaný proto prá-

vem uplatňuje zadržovací právo podle § 1052 obč. zák. Jelikož se žalobkyně domáhá žalobou úroků z nedoplatku kupní ceny bez vzájemného plnění, bez něhož nárok ten nemá, jest její žaloba předčasná, pročež byl platební příkaz zrušen a žaloba byla pro tentokráte zamítnuta. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání opřené o dovolací důvody § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. není důvodné. K dovolacímu důvodu § 503 čís. 2 c. ř. s.: Řízení o námitkách proti platebnímu příkazu (mandátu), vydanému podle § 548 c. ř. s., neslouží k přezkumu otázky, zda jsou tu formální předpoklady pro jeho vydání, nýbrž zda obstojí hmotně, t. j. zda a pokud nárok jím přiznaný jest po právu, a rozhodnutí o námitkách nabývá materiální právní moci a rozhoduje se jím spor věcně. Lze tudíž podle § 553 c. ř. s. zrušiti platební příkaz i s obmezením, že se žaloba zamítá jen na ten čas, a jest proto výtka činěná v této příčině soudu druhé stolice nedůvodná, nehledíc k tomu, že tímto obmezením nebyla by postižena žalobkyně, nýbrž žalovaný, jenž kromě námitky, že žalobkyně nesplnila smlouvu, také namítal, že žalobkyni nedluží vůbec nic, jenž se však spokojil s rozsudkem zamítajícím žalobu pro tentokráte. Ale odvolací soud, zamítнув s prvním soudem žalobu na ten čas, aniž to bylo zvlášť žádáno, neporušil ani předpis § 405 c. ř. s., an tím nepřířknul žalobkyni něco, co nebylo navrženo, nýbrž jí nepřířknul vůbec nic, a za to vyhověl návrhu žalovaného na zrušení platebního příkazu a na zamítnutí žaloby, jen že mu nevyhověl úplně. Předpis § 406 c. ř. s., že lze odsouditi ku plnění jen, když dospělost již nastala v čase vynesení rozsudku, jest toliko výrazem všeobecné procesní zásady, že podle doby vynesení rozsudku prvního soudu jest posuzovati předpoklady pro právní ochranu nároků vůbec. Nezáleží proto ani na tom, že zažalované úrokové splátky dospěly před vynesením rozsudku první stolice, když nárok toho času nemohl býti přisouzen z jiných důvodů.

K dovolacímu důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s.: Podle tržové smlouvy ze dne 8. června 1926 převzal žalovaný na srážku z kupní ceny 1,800.000 Kč část 200.000 Kč pohledávky čsl. státu na dávce z majetku a přírůstku na majetku a pohledávku československé družstevní banky v částce 500.000 Kč, hotově zaplatil 200.000 Kč a nedoplatek 900.000 Kč se zavázal úrokovati způsobem ve smlouvě blíže uvedeným. Nejde proto co do částky 900.000 Kč o zápůjčku, nýbrž o nedoplatek kupní ceny, a tento nedoplatek nepozbyl svůj ráz jako část kupní ceny ani tím, že prodatelka tento peníz neobdržela (§ 1063 obč. zák.), ani tím, že tento nedoplatek byl na základě dodatku ke smlouvě výše zmíněné ze dne 8. června 1927 na prodaných nemovitostech knihovně zajištěn, při čemž se podotýká, že smlouva nezní, že žalobkyně ponechá žalovanému zbytek kupní ceny k další dispozici na úvěr, a že žalovaný jí za to bude platiti úrok, nýbrž, že nedoplatek kupní ceny se zavazuje

žalovaný úrokovati, což o sobě nestačí k závěru (§ 863 obč. zák.), že strany ohledně zbytku kupní ceny chtěly ujednatí vedle smlouvy tržové samostatnou smlouvu o zápůjčku. Zůstává tudíž nárok žalobkyně na zaplacení nedoplatku kupní ceny nárokem ze smlouvy tržové a to jak co do jistiny 900.000 Kč, tak co do ujednaných úroků jako jejího příslušenství. Podle zmíněné tržové smlouvy se zavázala žalobkyně, že se postará o výmaz poznámky záboru do tří měsíců ode dne podpisu smlouvy a jinak jest souhlasiti s odvolacím soudem, že, an převzal žalovaný na srážku kupní ceny jen část knihovně zajištěných pohledávek, rozumělo se samo sebou, že o výmaz ostatních nepřevzatých pohledávek se postarati bylo povinností žalobkyně, ale bylo také samozřejmé, že žalobkyně, prodávši žalovanému nemovitosti, vzala tím na se i závazek, opatřiti mu ke všem prodaným nemovitostem knihovní vlastnictví, pokud nebylo smluvně ustanoveno jinak, což se nestalo. Nezáleží proto na tom, že provedení depurace a zavedení knihovního pořádku k pozemkům, jež v době ujednání smlouvy nebyly žalobkyni ještě knihovně připsány, ve smlouvě nebylo zvlášť vymíněno, to tím méně, ano bylo zjištěno, že právní zástupce žalující strany při jednání o modalitách smlouvy k právnímu zástupci žalovaného několikrát opakoval, že odbřemenění a upravení majetkových poměrů (rozuměj knihovní pořádek) může provésti sám do šesti neděl, čemuž podle pravidel potivých styků nelze rozuměti jinak, než že to i ono vážně připověděl. To nejsou úmluvy vedlejší, jež nenáleží ke vzájemnému plnění, nýbrž závazky, týkající se samého odevzdání, ano podle toho, co uvedeno, záleželo žalovanému zřejmě a poznatelně i pro žalobkyni na tom, aby mu koupené nemovitosti byly odevzdány prosté záboru a nepřevzatých knihovních břemen do knihovního vlastnictví. Poukazuje-li dovolání na důkaz opaku ke zdejšímu rozhodnutí uveřejněnému ve sb. n. s. pod čís. 6959, činí tak neprávem, neboť se tam výslovně připouští, že splnění depuračního závazku může se za okolností jeviti jako nezbytná náležitost řádného odevzdání prodané věci, zejména v případech, kde jde o tíživý stav naléhavých knihovních dluhů, jež by mohly snadno zmařiti prospěch provedeného již právního odevzdání prodané nemovitosti, jakž tomu podle zjištění nižších soudů jest právě v souzeném případě, a naproti tomu staví případy, kde splnění tohoto závazku jest zaručeno v příznivých poměrech prodatelů a kde nebyla ujednána ani určitá lhůta k jejímu provedení, což v tomto případě nedopadá. Nelze v souzeném případě mluvit ani o tom, že odbřemenění podle úmyslu stran mělo snad býti provedeno z úroků, které se žalovaný smlouvou zavázal platiti žalobkyni, a to nejen vzhledem k výši knihovních dluhů žalovaným nepřevzatých, jež podle zjištění odvolacího soudu činí úhrnem 578.899 Kč, nýbrž i vzhledem ke krátké době šesti týdnů, do které provedení depurace a zavedení knihovního pořádku připověděl právní zástupce žalobkyně. Naopak jest souditi z okolností, že se tak stalo při jednání o modalitách, tedy ještě před podpisem písemné smlouvy, a že právní zástupce žalobkyně své sliby opakoval, že strany odbřemenění a zařízení knihovního pořádku pokládaly za součást vzájemného plnění právě

tak, jako výmaz poznámky záboru, pro který byla lhůta určena v samé smlouvě. Ale dovolání ani jinak není v právu, neboť plyne z povahy věci, že napřed musí být vymazána poznámka záboru a zaveden knihovní pořádek a že se vzhledem ke zjištěným nepříznivým majetkovým poměrům žalobkyně i odbřemenění musí státi předem. V takovém případě je s t nedostatek nabídky vzájemného plnění důvodem pro zamítnutí žaloby (pro tentokráte), jak bylo vysloveno a blíže odůvodněno již v rozhodnutí uveřejněném ve sb. n. s. pod čís. 7461, na které se odkazuje. Než žalobkyně nejen že vzájemné plnění nenabídla, nespĺnila ani soudní smír ze dne 26. února 1929, jímž se k tomuto plnění zavázala, a proti povolené exekuci podala odpor a vymohla její odklad. Z toho správně usoudily nižší soudy, že žalobkyně ke vzájemnému plnění vůbec nebyla hotova. Pravdu má dovolání jen v tom, že zadržovací právo podle §§ 1052 a 1062 obč. zák. nesmí být vykonáno neúměrně, ano podle účelu a smyslu tohoto právního zařízení může být vykonáno jen ve správném poměru ke vzájemnému plnění a nesmí být vykonáno přes nutnou míru. Než odvolací soud nevyslovil právní názor opačný, a podle stavu věci není výkon neúměrný, třebaže na prodaných nemovitostech vázne pro žalobkyni nedoplatek kupní ceny 900.000 Kč, ano je zjištěno, že hypotekární dluhy, jež má žalobkyně dāti vymazati, činí, pokud se týče činily do 11. listopadu 1930 (§ 406 c. ř. s.) 578.899 Kč mimo značné úroky, a nesporno, že není ani vymazána poznámka záboru, třebaže vázne jen na rustikáliích, ani není zaveden knihovní pořádek k jedné čtvrtině lihovaru vl. č. 38. Že by žalovaný v případě, že by zůstalo při rozhodnutí nižších soudů, byl bezdůvodně obohacen na úkor žalobkyně, nebylo uplatňováno v první stolici.

Čís. 12371.

Přípustnost pořadu práva pro nárok proti státu na náhradu škody z kousnutí vojenským koněm, jež byl čištěn ve dvoře budovy, kde má vojenská správa umístěny koně.

(Rozh. ze dne 17. února 1933, Rv I 1876/31.)

Žalobkyně domáhala se na československém státu náhrady škody, ježto byla kousnuta vojenským koněm, když kůň byl čištěn vojínem ve dvoře hostince v Č., kde vojenská správa má koně umístěny. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e u z n a l p o d l e ž a l o b y . O d v o l a c í s o u d ž a l o b u r o z s u d k e m z a m í t l . D ů v o d y : C h o v a o p a t ř e n í v o j e n s k ý c h k o n í j e ú k o n e m v e ř e j n é m o c i s t á t n í , s t á t t u n e v y s t u p u j e j a k o s o u k r o m ý p o d n i k , o s o b y v o j e n s k é , k t e r ý c h k t o m u p o u ž í v á , n e j s o u j e h o z a m ě s t n a n c i , n ý b ř ž o s o b y , k t e r é p o d l e p ř e d p i s ů b r a n n é h o z á k o n a k o n a j í s l u ž b u v o j e n s k o u , j i m p ř í k á z a n o u . V z e j d e - l i p ř i v ý k o n u t ě c h t o v ý s o s t n ý c h p r á v s t á t u š k o d a , l z e d o s í c i n á h r a d y o d s t á t u j e n t a m , k d e z v l á š t n í z á k o n y t a k s t a n o v í . T o p l y n e z § 92 ú s t a v n í l i s t i n y . Z á k o n n é h o p ř e d p i s u , ž e s t á t r u č í z a š k o d u z p ů s o b e n o u p ř i c h o v u a o š e t ř o v á n í v o -